

Lausunto Lappi 2022-2025 sopimusluonnokseen

KH 04.10.2021 § 354
902/00.04.01/2021

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Jukka Kujala, 040 132 0403

Lapin liitto on lähettänyt Tornion kaupungille lausuntopyynnön koskien Lappi-sopimuksen 2022-2025 luonnosta ja ympäristöselostusta. Lapissa maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma on yhdistetty yhdeksi asiakirjaksi, joka kantaa nimeä Lappi -sopimus.

Tornion kaupungin lausunto:

Lappi -sopimuksen läpileikkaavina teemoina on esitetty arktisuus ja kansainvälisyys, vihreä siirtymä, alueen veto- ja pitovoima, hyvinvointi ja turvallisuus, digitalisaatio sekä osallisuus ja yhdenvertaisuus. Näiden teemojen yhteydessä on nostettu esille mm. vahva vientiteollisuus, kumppanuudet rajanaapureiden kanssa, ilmasto- ja ympäristöhaasteet, väestönkehitys ja työvoiman laskevien trendien haasteet, omaehtoinen hyvinvoinnin edistäminen, yhtäläiset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, sekä riittävä digitalisaation infrastruktuuri. Läpileikkaavat teemat on valittu onnistuneesti.

Lappia kehitetään aluerakennevision 2040+:n mukaisesti kahden maakuntakeskuksen maakuntana (Kemi-Tornio, Rovaniemi). Tämä on hyvä ja kannatettava aluerakennemalli, sillä molemmat maakuntakeskukset ovat profiililtaan erilaisia ja ilmentävät Lapin moninaisia kehittämismahdollisuuksia. Mallilla on iso merkitys myös maakunnan sisäisen yhteistyön näkökulmasta, sillä maakuntakeskukset käsittävät 2/3 maakunnan väestöstä. Kemi-Tornio alue kehittyi edelleen vahvasti teollisuuden, älykkään logistiikan ja rajakaupan kansainvälisenä keskuksena, missä myös matkailun odotetaan kasvavan. Lapin aluerakennevisiossa on esitetty kolme valtakunnallista kehittämiskäytävää; Länsi-Lapin käytävä, Jäämeren käytävä ja Murmanskin käytävä, mitkä kaikki sijaitsevat myös Kemi-Tornio alueella ja ne kaikki lisäävät vuorovaikutusta maakunnan keskusten välillä ja mikä lisää myös Tornion mahdollisuuksia vuorovaikutuksen ja liikennemäärien näkökulmasta. Kehittämisyöhykkeet nähdään myös elinkeinojen kehittämisen tukena ja tähän liittyen Perämerenkaaren teollisuus- ja energiavyöhyke on nostettu Lappi -sopimuksessa esille. Tornion kaupunki pitää tärkeänä tätä mainintaa ja huomiota Tornion kautta kulkevaan ainoaan rautatieliikenteen maayhteyteen Ruotsiin ja edelleen Eurooppaan.

Aluerakennevision ehkäpä kunnianhimoisin tavoite liittyy maakunnan sisäisiin ratahankkeisiin eli Lapin Pisara-radon rakentamiseen Kolarin ja Kemijärven välille sekä Pohjois-Pohjanmaalle Kuusamoon. Tornion näkökulmasta ratahankkeista tärkeintä on saattaa Laurila-Tornio-Haaparanta ratayhteysväli infrastruktuuriltaan ja yhteyksiltään toimivaksi kokonaisuudeksi ja seuraavassa vaiheessa sähköistää Kolarin rata.

Lappi-sopimusluonnos käsittää seitsemän strategista painopistealuetta, jotka ilmentävät hyvin Lapin maakunnan kehittämistarpeita jatkuvasti muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Arktisen talouden kehittämisen osalta Lappi-sopimuksessa on hyvin tunnistettu myös Tornion kannalta keskeiset toimialat ja niiden

kehittämistarpeet (metalliteollisuus ja muu perusteollisuus, metsätalous, kaivannaisteollisuus ja matkailu). Myös vetytalous on nostettu sopimuksessa esille ja erityisesti Perämerenkaarella ja näin myös Tornioilla on olemassa olevan teollisen infrastruktuurin pohjalta mahdollisuuksia tässä tulevaisuuden energiajärjestelmässä. Lappi -sopimuksessa on myös huomioitu uusi kunta ja kuntatalous, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023. Lappi -sopimuksen tulee tukea kuntia uudessa tilanteessa niin, että talouden tasapainottaminen ja elinvoiman kehittäminen on mahdollista. Toimenpideoisio jää kuitenkin luonnoksessa melko yleiselle tasolle ja kaipaisi konkreettisempaa määrittelyä.

Väestökehityksen ja työvoiman riittävyyden suhteen Lappi-sopimus asettaa tavoitteekseen kasvun. Tavoite on kunnianhimoinen, mutta ei mahdotonta saavuttaa. Mikäli maakunnan väkiluku laskee tulevinakin vuosikymmeninä nykyistä vauhtia, vaarantuvat nykyiset julkiset palvelut, osaavan työvoiman saatavuus heikkenee entisestään ja usean yrityksen taival päättyy jatkajan puuttuessa. Väestöosiossa hyvä ja kannatettava avaus on edistää Norjan mallin mukaisia aluekehitystoimenpiteitä pohjoisella alueella ja tämän suhteen edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä on syytä painottaa. Hyvää on myös osaavan työvoiman ja työllisyystoimenpiteiden vahva painottaminen Lappi -sopimuksessa, sillä vain tuottavuuden ja työllisyysasteen kasvun myötä Lapin kunnilla on mahdollisuus elinvoiman kehittämiseen.

Osaamisen kehittämisen osalta Tornion kaupunki haluaa korostaa, että osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi on erittäin tärkeää, että Lapin molemmissa maakuntakeskuksissa on jatkossakin saatavilla riittävän kattavat koulutuspalvelut. Lisäksi tulee etsiä nykyistä tehokkaampia tapoja elinkeinoelämän kilpailukyvyn turvaamiseksi niin, että uusien tietö, teknologia ja mahdollisuudet ovat yritysten käytössä.

Hyvinvointitavoitteissa Tornion kaupunki pitää tärkeänä mm. Arjen turvaa -toimintamallin kehittämistä kuten Lappi-sopimuksessakin on todettu.

Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa tulee huomioida Lapin elinkeinojen toimintaedellytykset.

Saavutettavuus osiossa on mainittu Torniolle keskeiset kehittämissankkeet, mutta niiden eteneminen edellyttää vahvaa yhteistyötä ja edunvalvontaa.

Lapin liitto pyytää lausunnot 8.10.2021 mennessä sähköpostitse osoitteeseen info@lapinliitto.fi tai vaihtoehtoisesti lausuntopalvelun kautta osoitteessa lausuntopalvelu.fi, hakukenttään Lappi-sopimus 2022-2025. Lappi-sopimuksen asiakirjat ovat nähtävillä Lapin liiton nettisivuilla osoitteessa:

<https://www.lapinliitto.fi/aluekehitys/lappi-sopimus/lappi-sopimuksen-paivittaminen/>

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Kujala Jukka
Päätösehdotus	Hyväksytään sopimusluonnos lausunnon mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin.
